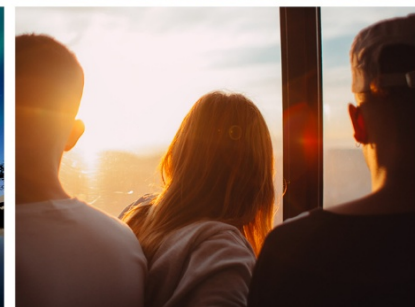

TROMSØ

Årsrapport bærekraftig reisemål 2024

**Bærekraftig
Reisemål**

30. april 2025
Inger-Lise Brones (Visit Tromsø-Region AS)
Kristin Lindberg (Tromsø kommune)

Årlig bærekraftsrapport

Årlig bærekraftsrapport

Det er et mål med Merket for Bærekraftig Reisemål å synliggjøre at det arbeides kontinuerlig for en mer bærekraftig utvikling på reisemålene også utenom remerking hvert tredje år. Dette skal gjøres ved at reisemålet utarbeider en årlig bærekraftsrapport.

Innhold

Årlig bærekraftsrapport	1
Årlig bærekraftsrapport	1
1. Innledning	3
2. Forankring	3
2.1 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom etablering av reisemålsledelse	3
Reisemålsledelsens formål og mandat.....	3
Reisemålsledelsen skal:	4
Reisemålsledelsens handlingsplan 2024	4
Besøksbidrag – Høringsinnspill	6
Ny reisemålsstrategi.....	6
2.2 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom orienteringer for medlemsbedriftene	6
2.3 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom informasjon rettet mot innbyggerne	7
2.4 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom informasjon rettet mot gjestene.....	7
3. Natur, kultur og miljø	8
3.1 Tiltak for en mer miljø- og klimavennlig destinasjon	8
3.2 Tiltak for å øke andelen miljøsertifiserte bedrifter	9
4. Sosiale verdier	9
4.1 Gjester	9
4.2 Innbyggere	10
5. Økonomisk levedyktighet	10
5. 1. Utvikling av Reiselivsmonitor Tromsø.....	11
5.2. Igangsettelse av Tromsø ambassadørprogram.....	11
5.3. Arbeidet med helårs cruiseanløpsatsning med Tromsø som snuhavn er styrket.....	11
6. utfordringer	12

7. Suksesshistorier	12
7.1 Arbeid igangsatt for å kunne implementere Standard for bærekraftig reisemål i Tromsø kommunes daglige drift	12
7.2. Bransjegruppe på Facebook	13
7.3. Etablering av ekspertutvalg knyttet til Reisemålsledelsen i Tromsø.	13
8. Formidling av rapporten	14

1. Innledning

Årsrapporten er strukturert etter Merket for bærekraftig reisemål sin mal for årsrapporter, utviklet av Innovasjon Norge. Denne rapporten omfatter Tromsø kommune som geografisk område. Det er et krav i merkeordningen at hvert reisemål skal levere årlig årsrapport innen utgangen av april. Rapporten beskriver de mest sentrale aktivitetene Tromsø som reisemål har videreført fra tidligere år, eller igangsatt i løpet av 2024, og som har bidratt til å utvikle reisemålet i en mer bærekraftig retning.

Rapporten inneholder også statistikk og oversikter som viser målbare utviklingstrekk for en mer bærekraftig reisemålsutvikling.

Merket for bærekraftig reisemål.

[Merket for bærekraftig reisemål](#) er utviklet og eies av Innovasjon Norge, og er et verktøy for reisemål som ønsker å jobbe langsiktig og fokusert med bærekraft. Merkeordningen er vårt viktigste styringsverktøy. Tromsø oppnådde merket for første gang i 2019. Arbeid med økt bærekraft i reiselivet er langsiktig og skal gi forbedring over tid. Etter godkjenning jobber reisemålet videre med forbedringer som en del av den daglige driften. Reisemålet må foreta nye målinger og innhente godkjenning hvert tredje år. Markedet for bærekraftige bedrifter og produkter øker, og med det også kravene til å dokumentere bærekraft.

Å kvalifisere for merket betyr ikke at reisemålet er bærekraftig, men merket forplikter reisemålet til å fortsette å prioritere bærekraftige og innovative løsninger i reiselivet. Merkeordningen definerer hvordan reisemål kan bidra til å oppfylle FNs bærekraftsmål.

Merkeordningen er også styringsverktøyet for Reisemålsledelsen i Tromsø, som ble opprettet i 2024. Kommunestyret i Tromsø vedtok i 2024 å igangsette arbeidet med ny reiselivsstrategi for Tromsø, og merkeordningen er styringsverktøy og rammeverk for reiselivsstrategien som nå er påbegynt.

Årsrapporten er skrevet av Visit Tromsø-Region og Tromsø kommune.

2. Forankring

2.1 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom etablering av reisemålsledelse

Parallelt med remerkingen i 2023 ble arbeidet med etablering av reisemålsledelse intensivert. Februar 2024 vedtok politikerne i Tromsø Kommune administrasjonens forslag om å etablere Reisemålsledelse.

Reisemålsledelsens formål og mandat

Reisemålsledelsens mandat er å bidra til å utvikle og forvalte Tromsø kommune som en attraktiv og bærekraftig destinasjon for lokalbefolkningen og besøkende. Reisemålsledelsen er et rådgivende og koordinerende frittstående organ for offentlige instanser, reiselivsorganisasjoner og -aktører, fagforeningene og befolkningen.

Reisemålsledelsen skal:

- bidra inn til kommunens reiselivstrategi
- se næringsutvikling, besøksforvaltning og lokalsamfunnet i sammenheng
- bidra til sterkere samhandling mellom aktørene, og forene ulike interesser
- styrke næringslivets og kommunens evne til å håndtere besøk
- bidra inn i arbeidet med at Tromsø kommune blir pilotkommune for besøksbidrag.
- bidra til utvikling og oppfølging av handlingsplan for bærekraftig reisemålsutvikling.
- bidra til videreføring av merkeordningen for bærekraftig reisemål
- være en sentral høringsinstans for kommunens politiske organer i reiselivsrelaterte saker
- arbeide for et bærekraftig arbeidsmiljø i reiselivsbransjen

Reisemålsledelsens handlingsplan 2024

Reisemålsledelsens møter har i 2024 vært informasjon ut til medlemmene, enten presentert av egne medlemmer eller eksterne har vært invitert inn. Dette har vært nødvendig, da kompetansen rundt reiseliv har vært ulikt. Medlemmene har vært oppmuntret til å spille inn saker, som er blitt tatt opp på møtene.

Eksempler på saker som er behandlet i reisemålsledelsen i 2024:

SAK	INFORMASJON og STATUS
Lovligheten av å holde åpent for reiselivsvirksomheter på søndager og andre røde dager.	Kommuner kan søke om dispensasjon fra statsforvalteren for at virksomheter kan holde åpent på turiststeder, på helligdager. Er dette noe Tromsø Kommune bør søke om? Informasjon fra Tromsø Sentrum på at søknad må komme fra Formannskapet. Dette kan søkes om når det er stemning for det.
Skilting av de store attraksjonene i Tromsdalen	Anton Jakobsens veg kryr av folk, busser og syklistar. Kan vi prøve å få turiststrømmen som kommer fra brua/ Ishavskatedralen til å gå en annen veg gjennom bedre skilting? Informasjon fra Tromsø Kommune og Tenk Tromsø om pågående prosjekter i Tromsdalen og hvordan disse jobbes med.
Turistfiske - negative oppslag i media. Hva mener Reisemålsledelsen bør gjøres med utfordringene?	Hvem kan gjøre noe med dette? Henvisning til flere reportasjer i media om temaet. Temaet tas til etterretning, kronikker vurderes. Inngår i ønske om strengere reguleringer av reiselivsbransjen.
Behov for offentlig toalett på strekningen Sjursnesveien over Nakkefjellet (Hov Breivikeidet - Sjursnes krysset).	Stort behov for toalettfasiliteter. Økt volum av besøkende, spesielt nordlys- og skiturister. Behov for fellesgoder vil inngå i kartleggingen ved eventuell innføring av besøksbidrag.
Merket for bærekraftig reiseliv må følges opp.	Reisemålsledelsen må tilrettelegge arbeidet med Merket for bærekraftig reiseliv på en slik måte, slik at langsiktig oppfølging av arbeidet med bærekraftig reisemålsutvikling er sikret. Merkeordningen innføres som fast del av agendaen på reisemålsledelsens møter.
Kommuneplanens arealdel (KPA) ikke hensyntatt reiselivets behov.	"Det ryktes at forslaget til KPA skal opp til behandling i løpet av des/jan uten å ta hensyn til innspill som er kommet i forrige runde». Vi vet at det er kommet innspill fra flere reiselivsaktører, og mener denne saken er den viktigste saken for reisemålsledelsen å jobbe med i øyeblikket. Tromsø Kommune ved byutvikling informerer på reisemålsledelsens møte 10.12.24. Seksjonen har mottatt 22 innspill til fritids- og turistmål knyttet til KPA, 11 er tatt med. Utfordringer og muligheter oppsummeres, eksempelvis interessekonflikter mellom reiseliv og landbruk.
Gjennomgang av sammensetning av reisemålsledelsen	Gjennomgang av sammensetning reisemålsledelsen. Diskusjon i ekspertutvalget om Tromsø Havn og Avinor bør inviteres inn. Flertall for at begge bør inngå, da de har stor påvirkning på reiselivsutviklingen.

Reisemålsledelsen har i 2024 bestått av følgende medlemmer:

Medlemsorganisasjon	Representant	Tittel	Vara
Tromsø Kommune	Kari Helene Skog	Leder, politisk	Ingen vara
Tromsø Kommune	Sigrid Mogård-Jansen Agnar Christensen	Seksjonsleder næring og bærekraft (sluttet) Seksjonsleder samfunnssikkerhet, næring og beredskap	Helga B. Kristiansen (prosjektleder reiselivsstrategi)
Tromsø Kommune	Cathrine Henaug	Seksjonsleder utemiljø og mobilitet	Carl Joakim Fensbekk
Visit Tromsø-Region	Inger-Lise Brones	Rådgiver bærekraft og samfunn	Ingen vara
Visit Tromsø-Region	Lone Helle	Daglig leder / reiselivssjef	Ingen vara
Hovedstyret Utviklingslagene	Ingvard Johansen Gøran Mikkelsen	Representerer utviklingslagene	Trine Hilbertsen
Hovedstyret Utviklingslagene	Merethe Annie H. Forfang	Representerer utviklingslagene	Jeanette Guttormsen
Næringsforeningen i Tromsøregionen (NFTR)	Trude Nilsen	Direktør	Fredrik Olsen
Troms Fylkeskommune	Tuomi-Tuulia Ervasti	Næringsrådgiver	Ingen vara
Bydelsrådet i Tromsdalen	Maria Kristiansen	General Manager	Morten Jørgensen
Fagforeningene	Julie Wilhelmsen	Leder Fellesforbundet	Vegard Norbye
Ungdomsrådet	Christoffer Winkler	Skoleelev	Iselin Albrigtsen

Sentrale samarbeidspartnere/alliansepartnere/aktører som Statens vegvesen, avfallsselskap, friluftsansjoner, sametinget og øvrige interessenter inviteres inn til Reisemålsledelsens stormøter.

Besøksbidrag – Høringsinnspill

November 2024 ble det i brev fra nærings- og fiskeridepartementet sendt lovforslag om besøksbidrag ut på høring. Formålet med lovforslaget er å gi kommunene mulighet til å

innføre en overnattingsavgift for å finansiere reiselivsrelaterte fellesgoder. Tromsø Kommune fulgte opp med høringsinnspill der lovforslaget om frivillig innføring for kommunalt besøksbidrag på overnattinger ble støttet.

Ny reisemålsstrategi

I planprogrammet til Tromsø kommune er det vedtatt å oppdatere reiselivsstrategien da gjeldende reiselivsstrategi er fra 2019. Dette arbeidet ble igangsatt senhøsten 2024. Strategien vil utarbeides som en kommunal temaplan.

2.2 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom orienteringer for medlemsbedriftene

En av de viktigste oppgavene i Visit Tromsø-Region er å bidra til å utvikle bedre og mer forutsigbare rammebetingelser for våre samarbeidspartnere. For å sikre at partnernes meninger og behov blir fremmet i Reisemålsledelsen, har destinasjonsselskapet opprettet et ekspertutvalg bestående av 12 medlemsbedrifter i ulike størrelser, fra både byen og regionen. En viktig del av utvalgets arbeid handler om å velge ut saker som skal løftes inn i Reisemålsledelsen. Målet er at ekspertutvalget skal bli et relevant og handlingsorientert utvalg som kan gi en tydelig retning til Reisemålsledelsen.

Visit Tromsø-Region avholder to årlige medlemsmøter, ett i mai etter vintersesongen, og ett på høsten. På disse møtene orienterer man grundig fra arbeidet som gjøres, inklusive arbeid som innfrir tiltak i merkeordningen. I tillegg sendes det ut månedlige nyhetsbrev, der aktiviteter og hendelser fra siste måned medtas.

2.3 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom informasjon rettet mot innbyggerne

Innbyggerne er medlemmer av reisemålsledelsen, representert gjennom Tromsdalen Bydelsråd og utviklingslagene.

Reisemålsledelsens 2 årlige stormøter er åpne møter. En viktig hensikt med møtene er å få ut informasjon og tilbakemelding om arbeidet som gjøres for en bærekraftig reisemålsutvikling.

Under er eksempler på pressesaker som i tillegg har vært delt i kanaler der både innbyggere og medlemsbedrifter er målgrupper:

Reiselivssjef Lone Helle håper flere turister vil besøke Tromsø også i de lyse månedene.

I juni 2024 diskuterte Helle behovet for å tiltrekke seg flere turister utenom vintersesongen. [Les artikkel om å lokke flere vinterturister til Tromsø i iTromso.no.](#)

Utvidelse av vertskapstjenester

I september 2024 annonserte Visit Tromsø-Region åpningen av en ny turistinformasjon på Clarion Hotel The Edge. Dette er et ledd i å forbedre informasjonstilbudet til besøkende, i tillegg til de eksisterende sentrene i Storgata og på Prostneset. [Les artikkel om åpning av ny turistinformasjon i iTromso.no.](#)

Nyopprettet reisemålsledelse

Presseoppslag 6. mai 2024 i forbindelse med første møte i den nyetablerte reisemålsledelsen. [Les artikkel om første møte i reisemålsledelsen i iTromso.no.](#)

Slik skal de forberede Tromsø på vinterens turistboom

Pressen invitert 24. september 2024 til informasjon om reisemålsledelsens stormøte 25.09.24. [Les artikkel om reisemålsledelsens stormøte 24.09.24 i iTromso.no.](https://tenktromso.no/nyheter/2025/04/vi-er-pa-rett-vei)

Vi er på rett vei

Tenk Tromsø presenterer Reisevaneundersøkelsen 2024 som viser at Tromsøværinger foretar halvparten av alle hverdagsreiser med andre transportformer enn privatbil. Tromsø skiller seg positivt ut på landsbasis for både reiser til fots, med sykkel, med buss og med privatbil, målt mot reisevaner i de 7 andre største byregionene. <https://tenktromso.no/nyheter/2025/04/vi-er-pa-rett-vei>

2.4 Forankring av bærekraftsarbeidet på destinasjonen gjennom informasjon rettet mot gjestene

Visit Tromsø-Region bruker i all hovedsak egne flater som webside, Instagram, Facebook, telefon og epost i sin digitale kommunikasjon med gjestene. I tillegg kommuniserer destinasjonsselskapet fysisk og personlig i turistinformasjonen i Storgata, samt på The Edge, i Breivika for cruisetrafikken, på Tromsø havneterminal og på flyplassen. I sommersesongen brukes også en sykkelvogn i sentrumsområdet for å dele informasjon om Tromsø til både innbyggere og gjester.

3. Natur, kultur og miljø

3.1 Tiltak for en mer miljø- og klimavennlig destinasjon

Det er mange små og store tiltak som kan bidra til å gjøre Tromsø til et mer klima- og miljøvennlig reisemål. Alt kan ikke nevnes i denne rapporten, men her nevnes noen av de viktigste tiltak vi kjenner til.

- Tromsø Kommune ga gjennom **Fremtids- og næringsfondet** pengestøtte til prosjekter som skulle bidra til det grønne skiftet, bærekraftige tiltak og til å redusere klimautslipp i Tromsø. I 2024 hjalp fondet flere reiselivsbedrifter nærmere grønn omstilling. Det ble blant annet tildelt midler til elektrisk buss og elektrisk båtmotor hos to forskjellige aktører.
- **Næring for klima** er et lokalt nettverk som gjennom kunnskapsdeling, innovasjon og dialog setter fokus på felles innsats for å redusere klimagassutslipp. Næring for Klima er et initiativ fra Tromsø kommune og en klimakontrakt mellom næringslivet, herunder også Visit Tromsø-regionen og kommunen. Formålet med nettverket er å skape en arena for dialog og samarbeid mellom kommunen og næringslivet om å nå klimamålene. Deltakerne i nettverket blir invitert til to årlige samlinger, en på høsten og en på våren. På disse samlingene deltar også den politiske ledelsen.
- På oppdrag fra Tromsø Kommune utførte PwC kartlegging av klimagassutslippet i reiselivsnæringen. Rapporten «**klimautslipp i reiselivet**» viser utslipp knyttet til reisende i Tromsø kommune og estimert forbruk av besøkende til destinasjonen i 2023.

- **Tenk Tromsø** er et samarbeid mellom Statens Vegvesen, Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Troms fylkeskommune, Tromsø kommune og innbyggerne i Tromsø. Mål er nullvekst i personbiltransport, flere hverdagsreiser til fots, på sykkel, og med kollektivtransport, attraktiv byutvikling og godt bymiljø. En av flere viktige milepæler i 2024, både for innbyggere og besøkende, har vært åpning av bussterminal i Giæverbukta.
- Høsten 2024 igangsatte administrasjonen i Tromsø Kommune arbeidet med en **AirBnB rapport** etter politisk bestilling. Rapporten skal gi kunnskap og økt innsikt om airBnb i Tromsø Kommune.
- **Oppgradering av toaletter** på populære utfartssteder som Telegrafbukta og Charlottenlund.
- **Lyssetting langs turvei** i bydelen Kroken bidrar til bedre tilgjengelighet og trygghet for innbyggere og besøkende.
- **Ny turvei i Hamnafjæra**, et nærmiljøanlegg som bidrar til sosialt samvær og aktivitet uten bruk av bil.
- **Oppgradering av lysløype** på Tromsøya, som er en viktig rekreasjonsaktivitet og transportåre.
- **Environmental Port Index (EPI)**
Tromsø Havn innførte Environmental Port Index (EPI) i 2020. Dette er et rapporteringsverktøy som gir havnene mulighet til å overvåke utslipp av CO₂, SOX og NOX mens cruiseskip ligger til kai. Basert på registrerte data får skipet en score som igjen brukes i en prismekanisme som favoriserer skip med høy score i form av rabatt på havnevederlag. I 2024 hadde cruiseskipene som anløp Tromsø Havn en gjennomsnittlig EPI score på 46,8%, som er en økning på 5,3% fra 2023.
- **Landstrøm til cruise**
I 2024 startet Fjuel Tromsø AS arbeidet med å tilrettelegge for landsstrøm til bla. cruiseskip som legger til kai i Tromsø Sentrum ved kai 8.

3.2 Tiltak for å øke andelen miljøsertifiserte bedrifter

Miljøsertifisering er et viktig virkemiddel for å systematisere arbeidet med bærekraft i organisasjoner og bedrifter. Innovasjon Norge har godkjent følgende sertifiseringsordninger for reiselivsbedrifter i Norge: Norsk økoturisme, Miljøfyrtårn, ISO 14001, Green Key, Blått flagg og Svanemerket. Alle er såkalte tredjeparts miljøsertifiseringer. Det vil si at bedriftene må gjennom en ekstern evaluering for å oppnå sertifiseringen. Disse sertifiseringsordningene omfattes også av Visit Norway sitt Reis-grønt merke, som er et merke for å enklere formidle til gjester hvilke reiselivsbedrifter som er miljøsertifisert. På Visit Tromsø-Region sine nettsider har man løftet frem miljømerkede bedrifter under [Reis grønt-sidene](#)

Visit Tromsø-Region informerer jevnlig både skriftlig og muntlig med medlemsbedriftene viktigheten av å være miljøsertifisert for å kunne dokumentere egen bedrifts ansvarlighet. Både til egne sluttkunder men også som et ledd i verdikjeden til turoperatører og andre som må dokumentere sertifiserte leverandørledd.

Visit Tromsø-Region samarbeider også med Næringsforeningen i Tromsøregionen i utviklings- og samarbeidsprosjektet [Om:nord](#). Om:nord er et samarbeidsprosjekt som skal gjøre det enklere for små og mellomstore bedrifter i Nord-Norge å navigere i bærekraftsfeltet. Her har destinasjonsselskapets rolle vært egen innsiktsutvikling i tillegg til at de har bidratt med rekruttering av reiselivsbedrifter til deres kurs for grønn omstilling bla i bruk av vesentlighetsanalyser knyttet til verktøyet [vesentlig.no](#).

Ifølge destinasjonsselskapets oversikter er til sammen 23 av Visit Tromsø-Regions 220 medlemsbedrifter miljøsertifisert. Dette er 10% av medlemsbedriftene. Med unntak av en hotellkjede, er alle hoteller i Tromsø miljøsertifisert. Utfordringen er å få flere aktivitetsbedrifter miljøsertifisert.

4. Sosiale verdier

4.1 Gjester

Reisemålet er blitt bedre for gjester gjennom tydelig og ansvarlig kommunikasjon på flere plattformer. På Visit [Tromsø-Region sine nettsider](#) finnes informasjon både på norsk og engelsk. Her får besøkende viktig og oppdatert informasjon om kjøring på vinterføre, værforhold, sikkerhet i fjellet, snøskredfare og ferdselsråd i naturen. Disse informasjonene publiseres også i sosiale kanaler.

Destinasjonen legger derfor stor vekt på ansvarlig markedsføring, som innebærer å gi et realistisk bilde av reisemålet, inkludert muligheter og begrensninger, slik at gjestene kan ta trygge og bærekraftige valg.

Den samme tilnærmingen gjenspeiles gjennom bruk av sosiale medier. Her deles ikke bare inspirerende innhold, men også aktuell og nyttig informasjon i sanntid. I tillegg fungerer destinasjonsselskapet som et aktivt vertskap i digitale kanaler, og svarer daglig på spørsmål fra gjester over hele verden – alt fra praktiske reisetips til spørsmål om vær og aktivitetstilbud.

Gjennom nettsiden tilbyr man også bestilling av organiserte aktiviteter levert av lokalt forankrede aktører. Visit tromsø-Region oppfordrer alltid gjestene til å velge kvalitetssikrede og ansvarlige tilbydere, noe som både styrker lokalt næringsliv og bidrar til tryggere opplevelser.

4.2 Innbyggere

Som en del av merkeordningen for Bærekraftig Reisemål gjennomføres det årlige innbyggerundersøkelser, hvor vi kartlegger lokalbefolkningens holdninger til reiselivet og utviklingen av Tromsø som reisemål. Synspunktene fra innbyggerne er viktige styringsverktøy for reismålets videre arbeid, og inngår også som en del av kunnskapsgrunnlaget når Tromsø kommune nå reviderer sin reiselivstrategi. I undersøkelsen spørres det blant annet om hvor fornøyd innbyggerne er med reiselivets utvikling. Det er et mål at innbyggerne skal bli mer fornøyd med reiselivets utvikling etter hvert som reisemålet jobber strukturert med merkeordningen.

Resultatene fra innbyggerundersøkelsen i 2024, viser dessverre en økning av misfornøyde innbyggerne i forhold til reiselivets utvikling i Tromsø. Dette må destinasjonen samarbeide om for å snu. Som nevnt tidligere er tre innbyggerrepresentanter inkludert i

Reisemålsledelsen, og som har et særskilt ansvar for å fremme og ivareta tiltak som innbyggerne er opptatt av.

Det er en positiv utvikling i hvordan innbyggerne benytter destinasjonsselskapets informasjonskanaler, både for å orientere seg om byens aktivitetstilbud, spise- og overnattingssteder, samt for å få oversikt over lokale arrangementer.

5. Økonomisk levedyktighet

Styrket lønnsomhet og økt lokal verdiskapning fra reiselivet på destinasjonen er et langsiktig arbeid.

I tabellen under vises verdiskapningen fra reiselivsnæringen i Tromsø kommune for 2023, fordelt på de ulike bransjene i reiselivet. Tabellen viser at den totale verdiskapningen fra reiselivsbransjene er hele 2.7 mrd. kroner. Serverings- og transportbransjene er de to bransjene med størst verdiskapning med 982 og 929 mill. kr.

Fylke per 1.1.2024	Kommunestruktur fra og med 1.1.2024		Verdiskapning 2023 (1000 kr)				
	Kommunennummer	Kommunenavn	Overnatting svirksomhet	Serverings- virksomhet	Kultur og underholdning	Transport	Formidling
TROMS	5501	TROMSØ	417 286	982 771	221 956	929 777	212 014
							2 763 805

Kilde: Asplan Viak

Tre områder har man hatt særlig søkelys på i 2024 for å styrke lønnsomheten og den lokale verdiskapningen fra reiselivet:

5. 1. Utvikling av Reiselivsmonitor Tromsø

I samarbeid med Tromsøbedriften Capia, delfinansiert av Troms fylkeskommune og en betydelig egeninnsats av Visit Tromsø-Region og Capia, har man utviklet Reiselivsmonitor Tromsø. Arbeidet har pågått siden 2023, og videreført til 2024. Monitoren gir en kvalitetssikret oversikt over alle reiselivsbedrifter som er registrert på reiselivets NACE-koder i Tromsø kommune. Monitoren viser i sanntid hvilke bedrifter som er registrert i enhetsregisteret i Brønnøysund. I tillegg viser monitoren en daglig oppdatering på hvilke nye bedrifter som er registrert og hvilke som har gjort endringer eller er opphørt.

Monitoren er videreutviklet i løpet av 2024 til å vise verdiskapningsoversikter på bedrifts- og bransjenivå, samt totalt for næringen. I oversikten vises også antall ansatte på bedrifts- og bransjenivå.

Det overordna målet med å få opp dette digitale og kvalitetssikrede verktøyet, har vært å bruke verktøyet til å utvikle mer etterspurt innsikt om og fra reiselivsnæringen. Tilgang til data fra bedriftenes bookingsystemer er avgjørende for å forstå aktivitetsnivå, kundegrupper og næringens verdiskapning i sanntid. Ved å integrere slike data i analysene, vil det bli mulig å gi aktørene i reiselivsnæringen enda bedre beslutningsstøtte. Dette arbeidet er påbegynt i 2024, og videreføres i 2025.

Fra Reiselivsmonitor Tromsø kan det blant annet hentes opp følgende oversikt over alle reiselivsbedriftene som er registreringspliktige og har levert regnskap fra 2020 og frem til 2024:

- Antall ansatte
- Driftsresultat

- Sum inntekter
- Verdiskapning

5.2. Igangsettelse av Tromsø ambassadørprogram

Dette er et tiltak i arbeidet med å styrke Tromsø sin posisjon som vertskapsby for internasjonale møter og arrangement, inkludert idretts- og kulturarrangementer. Programmet er i oppstartsfasen, og skal implementeres i løpet av 2025.

5.3. Arbeidet med helårs cruiseanløpsatsning med Tromsø som snuhavn er styrket.

Fordelt på alle årets 12 måneder, hadde Tromsø i 2024 194 cruiseanløp med totalt 202 000 cruisepassasjerer. Av dette var det 28 snuanløp, hvor passasjerer startet eller avsluttet cruiset sitt i Tromsø. Dette gir gjestene mulighet til å oppleve regionen som individuelle gjester i for- eller etterkant av cruiset.

Cruiseskipene som anløp Tromsø hadde en gjennomsnittlig liggetid for hele året på 15,2 timer, med følgende fordeling:

1. kvartal: 24,6 timer
2. kvartal: 12,2 timer
3. kvartal: 10,2 timer
4. kvartal: 17,6 timer

Dette gir cruisepassasjerene god tid til å oppleve destinasjonen på mens skipet ligger til kai. De deltar i dag på aktiviteter og opplevelser i regionen, handler i butikker, restauranter og kafeer og bidrar til lokal verdiskapning.

6. utfordringer

Reiseliv har lenge vært et satsingsområde for Tromsø, og innsatsen har gitt tydelige resultater. Byen har over 35 direkte internasjonale flyruter og mer enn én million årlige overnattingsdøgn. Den arktiske hovedstaden har etablert seg som en ledende opplevelsesdestinasjon med høy internasjonal synlighet og sterk posisjon i det globale markedet. Veksten har bidratt til nye arbeidsplasser, økonomiske ringvirkninger og et bredt tilbud som også lokalbefolkningen nyter godt av.

Samtidig har utviklingen skapt utfordringer. Veksten har ikke blitt fulgt opp med tilstrekkelig tilrettelegging og regulering, noe som har ført til økt friksjon mellom næringen og lokalsamfunnet. Det meldes om press på boligmarkedet, trafikale utfordringer, slitasje på natur og manglende fysisk infrastruktur - særlig innen skilting, offentlige toaletter, kollektivtransport og parkering ved populære utfartsområder. I tillegg trekkes cruisetrafikken frem som en betydelig miljøbelastning.

En særlig utfordring gjelder det uorganiserte reiselivet, som i stor grad opererer uten kvalitetssikring, regulering eller lokal forankring. Opplevelsesbaserte aktiviteter som nordlyssafari og hvalsafari tilbys ofte uten godkjenning eller koordinering. Korttidsutleie gjennom plattformer som Airbnb forsterker presset på boligmarkedet og svekker muligheten for langsiktig arealplanlegging.

Per i dag er ca 20 prosent av aktørene som er registrert på Tromsø kommune i enhetsregisteret på reiselivets NACE-koder, medlemmer av Visit Tromsø-Region eller NHO Reiseliv. De resterende aktørene, ofte sesongbaserte og kommersielt motivert, har ingen

forpliktelser eller dialog med det organiserte reiselivet. Dette gjør det vanskelig å sikre kvalitet, sikkerhet og bærekraft på tvers av bransjene.

Det er derfor et tydelig behov for å etablere klare rammer og reguleringer, både lokalt og nasjonalt. Naturbasert reiseliv står i dag uten virkemidler som i andre næringer er standard - som kvoter, løyver og bevilgninger. For å sikre bærekraftig utvikling og samfunnsmessig forankring, må myndighetene i større grad ta ansvar for regulering, tilsyn og investering i nødvendig infrastruktur.

Reiselivsnæringen bidrar til store klimaavtrykk pga bil-, båt- og særlig flytransport. I påvente av at Nord-Norgebanen blir vedtatt utbygd, er fly det viktigste transportleddet inn til Tromsø, spesielt for utenlandske besøkende. Vi tar spesifikt ansvar for transportdelen på destinasjonen, gjennom å fortsatt påvirke tiltak som bidrar til å redusere transportutslippet.

7. Suksesshistorier

7.1 Arbeid igangsatt for å kunne implementere Standard for bærekraftig reisemål i Tromsø kommunes daglige drift

En viktig suksessfaktor for å sikre en videreutvikling av Tromsø som bærekraftig reisemål er at merkeordningen som styringsverktøy implementeres som en naturlig del i Tromsø kommunes virksomhetsplaner. Dette arbeidet ble påbegynt høsten 2024 og møter har vært gjennomført mellom ulike seksjoner i kommunen. Plan og videre tiltak er møte med kommunens ledergruppe for forankring og aksept for at dette er et viktig arbeid som bør prioriteres.

7.2. Bransjegruppe på Facebook

En suksess er etableringen av en egen bransjeside på Facebook, hvor reiselivsaktører, lokalbefolkning og relevante samfunnsaktører møtes digitalt. Gruppen har hatt rask vekst og brukes aktivt til informasjonsdeling, diskusjon, koordinering og inspirasjon. Plattformen har vist seg å være særlig verdifull i sanntidskommunikasjon, og har bidratt til økt samarbeid og felles forståelse på tvers av aktører med ulike roller i reiselivet.

Både facebookgruppen og bransjesiden bidrar til at Visit Tromsø-Region kan spre kunnskap og dele informasjon. De er også lavterskelarenaer for å dele historier og erfaringer som kan brukes videre i artikler, sosiale medier, presentasjoner og rapporter.

7.3. Etablering av ekspertutvalg knyttet til Reisemålsledelsen i Tromsø.

For å sikre at Visit Tromsø-Region sine medlemmers meninger og behov blir fremmet i Reisemålsledelsen, opprettet destinasjonsselskapet et ekspertutvalg bestående av 12 medlemsbedrifter - store og små - fra de ulike bransjene i reiselivet. En viktig del av utvalgets arbeid handler om å velge ut saker som skal løftes inn i Reisemålsledelsen. Målet er at ekspertutvalget skal bli et relevant og handlingsorientert utvalg som kan gi en tydelig retning til Reisemålsledelsen.

Ekspertutvalget gir innspill til saker som bør tas opp i Reisemålsledelsen, deltar i faglige diskusjoner om utvikling og fungerer som sparringspartnere i aktuelle reiselivsrelaterte temaer. Alle samarbeidspartnerne til Visit Tromsø-Region ble invitert til å melde sin interesse for deltakelse i utvalget, og sammensetningen i dag reflekterer bredden i næringen – med

representanter fra både hotell, aktivitetsleverandører, attraksjoner og restauranter. Det er en blanding av små og store virksomheter, fra både byen og regionen.

Utvalget møtes fysisk omtrent annenhver måned, i forkant av reisemålsledelsens møter. Ved behov holdes det også digitale møter mellom de faste samlingene. Dette sikrer en løpende dialog og godt forberedte innspill til Reisemålsledelsen.

Følgende deltar i ekspertutvalget, for en periode på to år av gangen:

1. Terje Theodorsen, Scandic Grand Hotel
2. Henry Nyvoll, Best Arctic
3. Niina Pietikäinen, Norwegian Travel
4. Anne Grete Johansen, Polaria
5. Magne Aarbø, Tromsø Outdoor
6. Tove Sørensen, Tromsø Villmarkssenter
7. Cecilie Nøstvik, Hermes
8. Knut Perander, MSM
9. Morten Lønstad, Restaurantdrift
10. Bengt H. Larsen, Sommarøy Arctic Hotel
11. Martin Lobert, Tromsø Accessible Tours
12. Cristian Costa, FRAM Tours
13. Lone Helle, Visit Tromsø-Region
14. Inger-Lise Brones, Visit Tromsø-Region

8. Formidling av rapporten

For å sikre god spredning av bærekraftsrapporten har vi planlagt og gjort flere tiltak. Det gjennomføres en årlig orientering for kommunestyret på utviklingen av Tromsø som reiselivsdestinasjon der rapporten er en del av formidlingen.

Det planlegges publisering av rapporten som følger:

- Tromsø Kommunes nettside
- Visit Tromsø-Regions bransjesider, både på Facebook og på [Visit Tromsø-regionen sin nettside](#).
- Lenke til rapporten i relevante kanaler i sosiale medier
- I relevante politiske utvalgsmøter i Tromsø Kommune
- Visit Tromsø-Regions nyhetsbrev til cirka 220 samarbeidspartnere
- Distribusjon gjennom reisemålsledelsens medlemmer
- Kronikk i aviser